

Laiku negrįžtantys ir be suaugusiųjų žinios keliaujantys vaikai: vaiko teisių gynėjai pataria, kaip elgtis aplinkiniams

Vaiko teisių gynėjai atkreipia dėmesį, jog pastaraisiais metais padaugėjo pranešimų dėl vaikų, kurie į namus negrįžta laiku arba nuslepia suaugusiesiems savo buvimo vietą. Nors daugiausiai pasigendama globoje augančių vaikų, tačiau vis dažniau sulaukiama ir pačių tėvų pagalbos prašymų dėl kurių laiką į namus negrįžtančių vaikų, ypač paauglių. Vaiko teisių gynėjai įvardija priežastis, kurios dažnai paskatina vaikus išeiti iš namų ar keliauti be artimųjų palydos bei pataria, kaip tokiose situacijose turėtų elgtis dingusiuosius pastebėję ar sutikę aplinkiniai.

Vaiko teisių gynėjus apie vaikus, dažniausiai nepranešančius suaugusiesiems apie savo išėjimą, vėluojančius sutartu laiku grįžti namo ar į globos įstaigas bei pavienius atvejus, kai vaikų pasigendama ilgesnį laiką, informuoja policijos pareigūnai, globos įstaigų darbuotojai, patys tėvai.

Skaičiuojama, jog 2022 m. buvo ieškoma 1938 vaikų, o 2023 m. tokio pobūdžio paieškų kiekis išaugo iki 2385. Pirmąjį šių metų pusmetį ieškota 1091 vaiko.

Dažnai iš namų išėję vaikai apsigyvena pas draugus - suaugusiesiems už tai gali būti taikoma atsakomybė

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjas Gedas Batulevičius sako, jog pranešimų apie galimai dingusius vaikus kasmet daugėja - tai liudija tiek policijos pareigūnų fiksuojama paskelbtų paieškų statistika, tiek išaugęs vaiko teisių gynėjų reagavimo poreikis.

„Kiekviena situacija, kai vaikas laiku negrįžo į namus ir artimieji negali susisiekti ilgesnį laiką - labai individuali, tačiau reaguodami pastebime ir tam tikras tendencijas. Pavyzdžiui, dauguma dingusių vaikų būna paaugliai, kurių išėjimai iš namų, nepranešus suaugusiesiems, dažnai yra noras patikrinti ribas, pajauti daugiau laisvės ir savarankiškumo. Taip pat pastebime, jog vaikus tokiems žingsniams neretai paskatina patiriami sunkumai namuose, mokykloje ar bendraamžių rate. Nors pasitaiko atvejų, kai vaikai į namus negrįžta netgi keletą parų, visgi didžioji dalis atvejų fiksuojama dėl ilgesnio vaikų užsibuvimo su draugais, vėlavimų grįžti namo sutartu laiku ir bendravimo trūkumo su tėvais ar globėjais“, - sako G. Batulevičius.

Pasak G. Batulevičiaus, netikėti vaikų išėjimai iš namų arba globos įstaigų sukelia daug nerimo tiek tėvams ir globėjams, tiek policijos pareigūnams ir vaiko teisių gynėjams. Jis pastebi, jog vaiko dingimo atveju yra labai svarbus jo artimiausios aplinkos susitelkimas bei aplinkinių žmonių bendradarbiavimas bei turimos svarbios informacijos pasidalijimas.

Laiku negrįžtantys ir be suaugusiųjų žinios keliaujantys vaikai: vaiko teisių gynėjai pataria, kaip elgtis aplinkiniams

Vaiko teisių gynėjas pabrėžia, jog žmonėms, žinantiems apie dingusio vaiko buvimo vietą, tačiau apie tai nepranešantiems vaiko teisių gynėjams, policijos pareigūnams bei paties vaiko tėvams ar globėjams, gali būti taikoma administracinė atsakomybė.

„Gana dažna situacija, kai kelias paras ieškomas vaikas yra surandamas draugo namuose, gyvenantis su kita šeima. Iš vienos pusės atrodo, jog vaikui suteiktas prieglobstis gali užtikrinti jam saugumą, tačiau svetimoje aplinkoje esančiam vaikui vis vien išlieka grėsmė patirti įvairių formų smurtą ar kitaip nukentėti. Tad labai svarbu akcentuoti, jog aplinkinių žmonių pagalba, suteikiant iš namų išėjusiam vaikui galimybę pernaktuoti, nėra pati geriausia pagalbos forma, jeigu apie tokią situaciją vengiama informuoti pagalbą teikiančių tarnybų darbuotojus bei vaiko laukiančius ir nerimaujančius artimuosius“, – akcentuoja G. Batulevičius.

Vasarą vaikai dažniau išsiruošia į keliones autostopu

Vaiko teisių gynėjai atkreipia dėmesį, jog vasaros metu padaugėja atvejų, kai vaikai pasirenka pramogauti ir keliauti savarankiškai, be suaugusiųjų priežiūros ar netgi žinios. Vienas tokių pavyzdžių – kelionės autostopu.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Pagalbos vaikams ir šeimoms skyriaus vyresnioji patarėja Ugnė Klingerė sako, jog vaikui keliavimas autostopu gali atrodyti įdomus ir patrauklus, nes siejasi su laisve, nuotykiais ir savarankiškumu, tačiau kartu tokios kelionės gali sukelti įvairias rizikas vaiko sveikatai ir gyvybei, nes jis lengviau gali nukentėti nuo smurto, vagysčių ar netgi tapti pagrobimo auka.

Vaiko teisių gynėjai kviečia žmones, pastebėjusius autostopu keliaujantį vaiką, būti empatiškiems ir pilietiškiems – visuomet sustoti, paklausti vaiko, kur jis važiuoja, kur yra jo tėvai ar globėjai, pasidomėti, ar artimieji žino apie vaiko kelionės planus bei jo buvimo vietą. Jeigu kyla abejonių dėl vaiko saugumo, sustojusiųjų prašoma nelikti abejingiems ir pranešti apie tokią situaciją policijos pareigūnams arba vaiko teisių gynėjams bei, kol laukiama atvykstančios pagalbos, nepalikti vaiko vieno.

„Jeigu vaikas renkasi keliauti vienas arba vis dažniau išeina iš namų nepranešęs tėvams, kada grįš, su kuo susitiks, ir kur bus, tai gali signalizuoti, jog vaikui stinga artimųjų dėmesio ir rūpesčio. Tad tėvams svarbu kurti ir išlaikyti artimą ryšį su savo vaiku, laiku pastebėti besikeičiantį jo elgesį, aktyviai domėtis, kuo vaikas gyvena ir užsiima. Suaugusiųjų įsitraukimas į vaiko kasdienę rutiną leidžia laiku pastebėti galimus sunkumus, su kuriais vaikas susiduria ir kurie dažnai paskatina juos spręsti vienuoje arba draugų kompanijoje bei vengiant savo šeimos narių dėmesio“, – sako U. Klingerė.

Laiku negrįžtantys ir be suaugusiųjų žinios keliaujantys vaikai: vaiko
teisių gynėjai pataria, kaip elgtis aplinkiniams

Vaiko teisių gynėja akcentuoja, jog nuolatinis bendravimas su vaiku ir tvirto ryšio kūrimas šeimoje leidžia vaikui jaustis saugiam, svarbiam ir mylimam bei suteikia žinojimą, jog tėvais ar globėjais galima pasitikėti, o nutikus nelaimei – sulaukti iš jų pagalbos ir palaikymo.

Kilus klausimams, kviečiame žmones pasikonsultuoti su vaiko teisių gynėjais skambinant nemokamu tel. 8 800 10 800, taip pat galima rašyti žinutę interneto svetainėje vaikoteises.lrv.lt esančiame pokalbių laukelyje. Pranešti apie vaiko teisių pažeidimą galima artimiausiame vaiko teisių apsaugos skyriuje, užpildant formą Tarnybos interneto svetainėje arba skambinant Skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.

